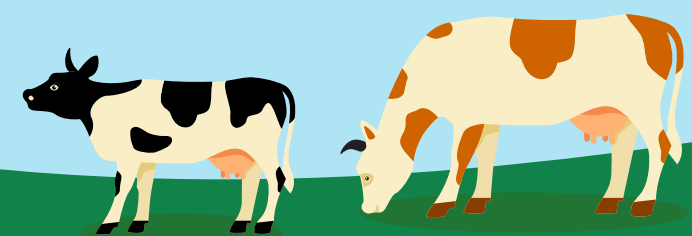

KOMPOSZTÁLÁSI EGYSZEREGY

A talaj keletkezése

- a talaj feltételesen megújuló erőforrás, a szilárd földkéreg legkülső része
- a talaj négy fő összetevője

szervetlen ásványi anyagok + szerves anyagok + víz + levegő

- talajképződés, kőzetek mállása kőzetek felaprózódása és ásványainak átalakulása (kémiai és biológiai út)
- a talaj alapanyagát a magmás, üledékes és átalakulási kőzetek adják, a kőzetek ásványi összetétele határozza meg a képződő talaj tápanyagkészletét (gazdagabb lesz a talaj, ha a kőzet sok kalciumot, magnéziumot, káliumot, vasat tartalmaz)
- a fizikai, kémiai és a biológiai mállás eredményeként a terméketlen kőzetből termékeny talaj jön létre
- ez a folyamat sok száz éven át tart

Talajképződés

a mállás folyamata

1. fizikai mállás

- kőzetek aprózódása a hőmérsékletváltozás hatására
- fagy repesztő hatása
- szél koptató munkája

2. kémiai mállás

- a kőzetalkotó ásványok egy része oldódik a csapadékvízben, agyagásványok keletkezése
- a kémiai mállás során agyag és vízben oldott sók keletkeznek

3. biológiai mállás

- a kőzetek felszínén megtelepedő zuzmók, egyszerűbb szerveződésű növények gyökerei feszítik, mállasztják a kőzetet
- gyökérsavak hatására a kőzetalkotó ásványok egy része oldódik
- a növény elpusztult testét a mikroorganizmusok lebontják, humusz keletkezik

TALAJOK FIZIKAI FÉLESÉGE

1. Homoktalajok

2. Agyagtalajok

3. Vályogtalajok

talajok fizikai félesége:
utal a talaj művelhetőségére

a talaj kötöttsége: a talajművelő eszközökkel
szemben tanúsított ellenállás

talajrészecskék mekkora erővel
kapcsolódnak egymáshoz - gyúrópróba

A talaj fizikai tulajdonsága - a talaj szerkezete

- agronómiai szempontok szerint lehet:
 - rögösös (rög >10 mm)
 - morzsás (morzsa $10-0,25$ mm, legelőnyösebb $1-3$ mm)
 - poros ($<0,25$ mm)
- legkedvezőbb a morzsás szerkezet
- a morzsaképzésben részt vesznek a gyökerek, a gombafonalak és a földigiliszta emésztőnedve is

A talaj termékenysége és termőképesség

- Termékenység: a talaj legfontosabb tulajdonsága, az a képessége, hogy kellő időben képes a növényeket vízzel és tápanyaggal ellátni
- Termőképesség: a talaj természeti adottságai és az agronómiai ráhatások együttes eredménye

Humusz

- a talaj szilárd részei szervesetlen és szerves anyagokból állnak
- szervesetlen anyagok a kőzetek mállása során keletkeznek, tápelemekkel gazdagítják a talajt
- a talaj szerves anyaga, a humusz a növényi és állati maradványok lebomlásakor keletkezik
- a humusz határozza meg a talaj termékenységét
- humusz keletkezése: a talajmikrobák által végzett szervesanyag-lebontás az ellenállóbb anyagok esetében megáll egy köztes szinten, nem jut el a végtermékig, ezek az anyagok lesznek a humusz építőkövei, egymással összekapcsolódva nagy molekulájú anyagokká alakulnak

Mi a komposzt?

- földszerű, sötétbarna színű talajjavító anyag
- szerves hulladékokból, maradványokból jön létre
- a talaj humuszanyagaihoz hasonló, szerves anyagban gazdag termék

MI A CÉLJA A KOMPOSZTOLÁSNAK?

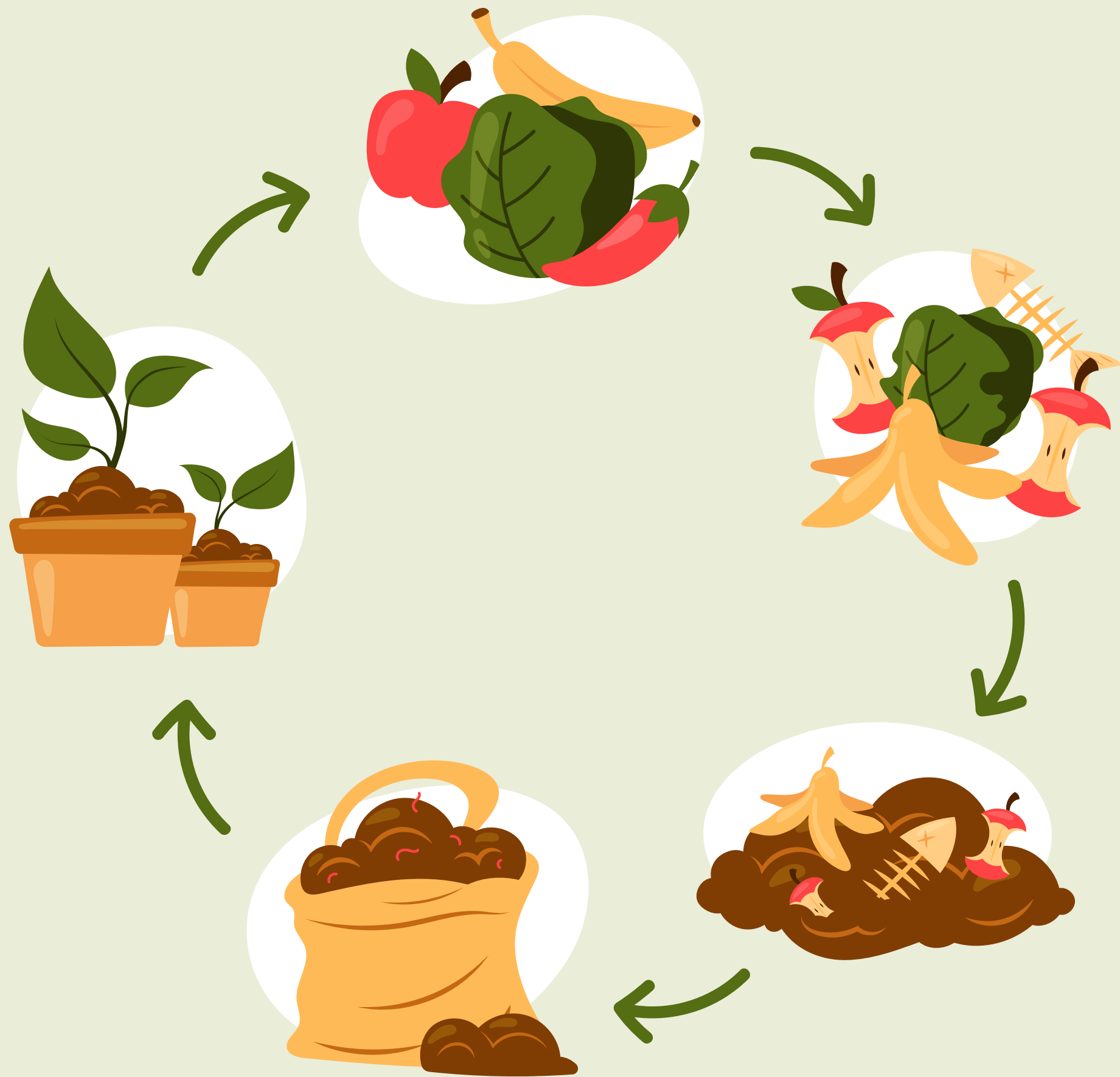
a kerti és háztartási hulladék csökkentése

a talaj termékenységének fokozása, a talaj javítása

légszennyezés csökkentése
(avarégetés helyett komposztálás)

költségek csökkentése (kevesebb zöldhulladékot
és háztartási hulladékot kell elszállíttatni)

Hogyan készítsünk komposztot?

- barna rész (faág, gally, szalma stb.)
- zöld rész zöldség hulladékok, konyhai hulladék
- az alapanyagok 4-6 cm-es nagyságra történő felaprítása
- barna és zöld anyagokat egymásra rétegezzük
- a lédús zöld rész biztosítja a kellő nedvességtartalmat
- a barna rész adja a vázát, biztosítja a jó szellőzést
- ha a komposzthalom összeesik, át kell forgatni, át kell levegőztetni, hogy a lebomlás folytatódhasson
- a zöld és a barna rétegek közé föld kerüljön (a benne lévő lebontó szervezetekkel)
- folyamatos nedvesség és átszellőztetés biztosítása

Hol komposztáljunk?

- a komposztálásra kiválasztott hely legyen árnyékos, szélvédett és könnyen megközelíthető
- körülötte legyen elég hely az alapanyagok, a szerszámok elhelyezésére, a szükséges munkálatok, például az aprítás, keverés, rostálás elvégzésére
- komposztálónk készülhet fából (hulladékfa, raklap stb.) valamint műanyagból és fémhálóból a lényeg, hogy a megfelelő szellőzést biztosítani tudjuk a komposzt számára

A földfestékek

- a talajok egyik jellemző fizikai tulajdonsága a színük
- a szín sok mindent elárul a talajról pl. sötét szín a magas tápanyagtartalmat, a rozsdabarna a vas jelenlétét, a kékesszürke oxigénhiányos állapotra utal, a fehér a sziksóra
- a talaj színei a művészetben is megjelennek
- az első festékek a talajból származtak
- az okker az emberiség legősibb festékanyaga, a barlangrajzokon is ezt használták
- földfestékek a testfestés ősi alapanyagai: az amerikai őslakosok sárga és vörös okkerrel kenték be magukat, innen ered a „rézbőrű”, „vörösbőrű” elnevezés

